

Bestuursdienst

Afdeling PM
Steller Mark van Maanen
Onderwerp Update stand van zaken duurzaamheid Europapark

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 81 11

Bijlage(n) -

Ons kenmerk RO12.3134190

Datum 12 JUL 2012

Uw brief van -

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

November 2011 bent u geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot duurzaamheid op het Europapark. Zoals destijds aangekondigd heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar de mogelijkheden om op het Europapark op een efficiënte wijze vraag en aanbod van energie aan elkaar te koppelen. Hierbij zijn overigens ook de naastgelegen Kempkensberg en Engelse Kamp meegenomen.

Deze brief geeft een beknopte weergave van de resultaten van het onderzoek, met daarbij de vervolgstappen die we inmiddels in gang hebben gezet. Vanzelfsprekend afgestemd op de beleidslijnen uit de onlangs vastgestelde warmtevisie.

Koppelen vraag en aanbod van energie zeer kansrijk

Conclusie van het onderzoek is dat het koppelen van vraag en aanbod van warmte op (en rond) het Europapark kansrijk is. Dit heeft als resultaat een energie-efficiënte oplossing voor de gebruikers, die bovendien duurzaam is. Uit het onderzoek blijken de volgende 2 scenario's voor het Europapark het meest kansrijk:

1. Optimalisatie warmte/koudeopslag (WKO) voor de korte termijn.
2. Warmtenet voor de (midden)lange termijn.

Hieronder worden beide scenario's toegelicht.

Scenario 1 Optimalisatie warmtekoudeopslag (WKO) voor de korte termijn

Op het Europapark (incl. Kempkensberg/Engelse Kamp) zijn verschillende partijen gevestigd die gebruik maken van WKO. De verwachting is dat ook nieuwe partijen steeds vaker gebruik willen maken van WKO. Enerzijds om op een kosteneffectieve manier aan de energienormen (EPC) uit het Bouwbesluit te voldoen, maar ook vanwege de mogelijkheid van koeling (met name kantoren hebben een grote koelvraag).

Uit het onderzoek blijkt dat de effectiviteit flink kan worden vergroot door de WKO van verschillende partijen op een slimme manier aan elkaar te koppelen. Dit betekent een lager energieverbruik, dus lagere energielasten, en een grotere duurzaamheidsprestatie. Mogelijkheden daarvoor zijn bijvoorbeeld:

- Eén nieuwe WKO-bron te plaatsen waar meerdere nieuwe partijen op het Europapark op kunnen worden aangesloten;
- Vergroten bestaande bron(nen), waar nieuwe partijen op kunnen aansluiten;
- Koppeling nieuwe bron(nen) aan bestaande bron(nen).

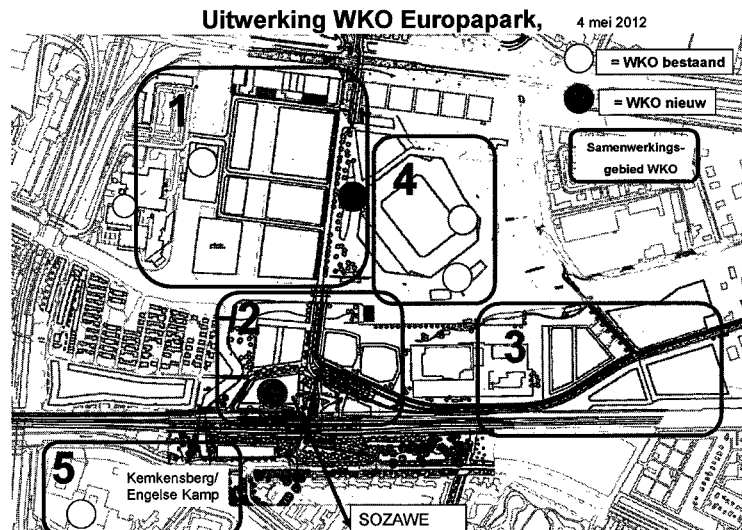
Daarnaast is optimalisatie van WKO hard nodig, om ervoor te zorgen dat toekomstige partijen die zich willen vestigen op het Europapark ook gebruik kunnen maken van WKO. Uit het onderzoek blijkt namelijk dat, als elke nieuwe partij zelf WKO gaat toepassen, er teveel WKO-systemen op een beperkt oppervlak zitten. Dan gaan ze minder efficiënt functioneren en worden de mogelijkheden voor nieuwe partijen om gebruik te maken van WKO beperkt. Om dit te voorkomen is regie nodig, ondermeer door vergunningverlening. De provincie is hiervoor bevoegd gezag, maar is bereid om, in overleg, een belangrijk deel van de regierol over te dragen aan de gemeente.

Concreet WKO-plan per deelgebied.

Momenteel zijn we bezig met het verder concretiseren van de optimalisatie van WKO tot een concreet uitvoeringsplan, inclusief investeringskosten en baten (lagere energielasten). Ook doen we een voorstel voor de organisatie en brengen we de juridische consequenties in kaart (o.a. vergunningen WKO).

Mede vanwege de actuele ontwikkelingen maken we dit uitvoeringsplan eerst voor de deelgebieden 1 en 2, zie figuur. Daarna volgen de andere deelgebieden.

Deelgebied 1 betreft het voormalige kantorenkwadrant. Deelgebied 2 betreft o.a. de locatie waar SOZawe momenteel wordt gebouwd.

Scenario 2 Warmtenet voor de (midden)lange termijn

Uit het onderzoek blijkt ook dat de realisatie van een warmtenet kansrijk is, aanvullend op een geoptimaliseerde warmte/koude-opslag (WKO).

Met name als sprake is van meer grootschalige ontwikkelingen, bv. op de naastgelegen Kempkensberg, en het gebied is maximaal gevuld, zal alleen WKO hoogstwaarschijnlijk niet meer afdoende zijn. In dat geval is een extra energiebron nodig, om te voldoen aan de vraag naar warmte en koude. Dit zou gerealiseerd kunnen worden door een warmte/koudenet.

Een dergelijke ontwikkeling gaat verder dan de grenzen van het Europapark. Aanvoer van warmte kan van buiten het Europapark plaatsvinden, bv. vanuit het naastgelegen bedrijventerrein Winschoterdiep. Een mogelijke bron zou Attero kunnen zijn (vergisting biomassa, biogas, WKK (warmtekrachtkoppeling)).

Een warmtenet is goed te koppelen aan WKO. Beide scenario's kunnen elkaar prima versterken (efficiencyvoordeel).

Ook voor de afnemers van een eventueel warmtenet kijken we over de grenzen van het Europapark heen, richting centrum of richting andere bedrijventerreinen.

Aangezien de realisatie van een warmtenet niet op korte termijn te realiseren is (vanwege de omvang en de brede scope), leggen we voor de korte termijn de focus op de optimalisatie van WKO. Daarna brengen we de haalbaarheid van het warmtenet verder in beeld (technisch, financieel, organisatorisch en juridisch).

Alternatieven

In het onderzoek is vanzelfsprekend ook gekeken naar mogelijke alternatieven, bijvoorbeeld:

- Geothermie is aan deze kant van Groningen niet mogelijk, met name vanwege de nabijheid van de gasbel van Slochteren.
- WKK en/of een houtsnipperketel (biomassacentrale) zijn alternatieven die met name voor deelgebieden geschikt kunnen zijn, bijvoorbeeld als terugvalscenario voor het warmtenet.
- Voorzieningen voor grootschalige koeling, bv. door collectieve absorptiekoelmachines. Op deze wijze zou naast het warmtenet ook een koudenet kunnen ontstaan. Dit alternatief wordt meegenomen bij vervolgonderzoek naar het warmtenet.

Planning

De planning is om na de zomervakantie een concreet uitvoeringsplan aan u voor te kunnen leggen voor de optimalisatie van WKO in deelgebied 1 en 2, inclusief financiën, juridische consequenties en een voorstel voor de organisatie.

Bij een positief besluit kunnen we op basis van het resultaat het uitvoeringsplan uitwerken tot een ontwerp voor WKO, en kunnen we de gekozen organisatievorm inrichten.

Na de zomer starten we ook met de WKO-uitvoeringsplannen voor de overige deelgebieden en brengen we de haalbaarheid van het warmtenet verder in beeld (planning: eind 2012 gereed).

Betrokken partijen enthousiast

Belangrijk onderdeel van het uitgevoerde onderzoek was het voeren van gesprekken met de diverse betrokkenen.

Zo zijn er de afgelopen periode diverse gesprekken gevoerd met partijen met concrete vestigings- en of bouwplannen. Zonder uitzondering zijn alle partijen enthousiast over onze ambities om te komen tot een duurzaam en efficiënt energiesysteem.

Daarnaast zijn er diverse partijen die hebben aangegeven een rol te willen spelen in de aanleg en/of exploitatie van de benodigde infrastructuur. Vanzelfsprekend nemen we deze informatie mee bij het ontwikkelen van het organisatievoorstel.

Organisatie: samen met Energy Valley en provincie

We werken in deze fase van het project samen met de provincie en Energy Valley. Gedrieën hebben we dezelfde gezamenlijke ambitie, onderschrijven we het hierboven weergegeven beleidskader en zijn we het eens over de aanpak.

Dagelijkse sturing en uitvoering van het project vindt plaats vanuit de projectorganisatie van de gemeente Groningen, met ondersteuning vanuit Energy Valley (penvoerder) en waar nodig de provincie. Financiering van het project wordt verdeeld over de 3 partijen. Vanuit de gemeente wordt dit betaald uit het budget

“Masterplan Groningen Energieneutraal 2035”. Een duurzame energievoorziening Europapark is onderdeel van de Warmtevisie “Groningen duurzaam warm”.

Groene Euroborg: Energy Valley Top Club/FC Groningen

Vanzelfsprekend is FC Groningen een belangrijke partij in dit project. Zoals in de eerdere brief is aangegeven hebben de BAM, Gasunie, GasTerra, Groningen Seaports, Imtech en Essent hun krachten gebundeld als groenpartner van o.a. FC Groningen in de Energyvalley Top Club (EVTC). Eén van hun initiatieven is het ‘vergroenen’ van FC Groningen: zowel de organisatie als het stadion, inclusief omgeving (o.a. het realiseren van een energieleverend stadion). Momenteel ligt er een plan van aanpak, dat verder uitgewerkt gaat worden.

Uiteraard houden we in ons project goed rekening met de initiatieven vanuit de Top Club en betrekken we ze op de juiste momenten in ons planproces. De EVTC heeft een eigen budget. De toekomstige investeringen zullen met medewerking van de gemeente grotendeels door bovenstaande partijen worden gedaan.

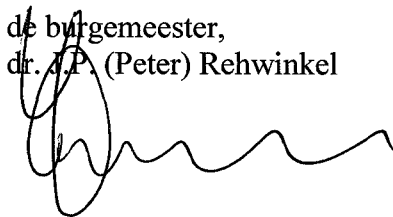
Oplaadpunten elektrische auto’s

In onze vorige brief meldden we dat de mogelijkheden werden onderzocht naar geschikte locaties voor de realisatie van oplaadpunten voor elektrische auto’s op het Europapark. Inmiddels is er één parkeerplaats in de parkeergarage in de Euroborg ingericht als oplaadpunt. In de parkeergarage in het SOZawe-gebouw zijn 4 parkeerplaatsen gepland als oplaadpunt (waarvan één specifiek voor SOZawe). Daarnaast is er nog één parkeerplaats op P3 (aan de overkant van de Europaweg) gepland als oplaadpunt.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

